

הקדמה

- בדצמבר 2014 מועצת אגודת הסטודנטים אישרה תקנון אגודה חדש.
- לצורך עדכון התקנון יש לבצע עדכון ברשם העמותות.
- טרם אושר התקנון החדש.
- בסמסטר א' בשנה"ל תשע"ו יצא דו"ח ביקורת – "ביקורת אודות אישור התקנון החדש לעמותה" (דו"ח ביקורת סמסטר א' תשע"ו).
- סטטוס אישור התקנון בעת כתיבת הדו"ח – התקנון שאושר על ידי המועצה מחכה לתגובה ואישור מרשם העמותות.

מטרות הביקורת

הבנת תהליך אישור התקנון המעודכן אשר נמשך זה שנתיים, ובכך הגורמים לעיכוב, ההשלכות והמלצות להמשך.

מתודולוגיה

פגישות עם יו"ר ועדת תקנון וסיו"ר אגודת הסטודנטים, וקריאת המסמכים הרלוונטיים לתהליך אישור התקנון.

ממצאי הביקורת

הדרישות בעדכון תקנון העמותה

1. אישור התקנון בחדש ברוב מיוחד על ידי מועצת העמותה.
2. אישור התקנון החדש על ידי רשם העמותות.
3. כל שינוי בנוסח, קל ככל שיהיה, מחייב חזרה על התהליך הנ"ל.

התהליך הכרונולוגי באישור התקנון

1. במהלך 2013 העמותה קיבלה המלצה מרשם העמותות לחדש את תקנון העמותה.
2. בדצמבר 2014 נשלח נוסח מעודכן של התקנון החדש לאחר שאושר על ידי מועצת העמותה.
3. במרץ 2015 התקבלה תשובה מרשם העמותות עם הערות ותיקונים רבים; נשלחה התייחסות בחזרה מטעם העמותה בנוגע לכמה סעיפים מהותיים עליהם הייתה מחלוקת עם עמדת רשם העמותות.
4. ביוני 2015 התקבלה תשובה מרשם העמותות להתייחסות העמותה מסעיף 3. באותה עת ס. יו"ר האגודה הנוכחי נכנס לתפקיד ומתוודע לצורך בהסדרת הסעיפים הנ"ל בלבד.
5. ביוני 2015 עולה רצון מנציגי העמותה להיפגש עם רשם העמותות, שלא נענית. נציגי העמותה מצליחים להתקשר טלפונית עם הרשם רק בדצמבר 2015, לאחר פנייה ליועץ המשפטי של התאחדות הסטודנטים והגשת פנייה לתלונות הציבור.
6. בהמשך לכך, ס. יו"ר האגודה הנוכחי מנסה התייחסות לסעיפים שנדונו בטלפון **(האם הייתה ישיבת מועצה ואושר?)**, אך אז היועץ המשפטי מעלה את הסוגיה כי כל אותם סעיפים רבים עליהם לא הייתה התדיינות חוזרת אל מול רשם העמותות, לא טופלו.

7. ס. יו"ר האגודה כותב נוסח הכולל את כל התיקונים הנדרשים כדי לקבל את אישור רשם העמותות, המאושר במועצת העמותה במאי 2016.
8. ס. יו"ר האגודה מגלה כי על מנת לאשר תקנון חדש עליו לזכות ברוב מיוחד, אשר לא היה קיים בהצבעה בה התקנון אושר (על אף שאושר פה אחד).
9. באוגוסט 2016 המועצה מאשרת את התקנון החדש ברוב מיוחד.
10. באוגוסט 2016 נוסח התקנון החדש נשלח לרשם העמותות. טרם נתקבלה תשובה מרשם העמותות.

הגורמים המרכזיים לעיכוב באישור התקנון

1. גורם שאינו בשליטת העמותה - ההתקשרות מול רשם העמותות הינה בעייתית ואיטית מאוד. ההתקשרות נעשית בדואר בלבד. כל מכתב נענה על ידי רשם העמותות רק כעבור מספר חודשים.
2. חוסר העברת מקל הולמת בין ס. יו"ר האגודה הקודם לנוכחי, הביא ליידוע חלקי של ס. יו"ר האגודה הנוכחי בנוגע לתיקונים שיש לבצע בתקנון העמותה. כלומר, לכלל הסעיפים מלבד אלו אשר נדונו בהתקשרות מתמשכת עם רשת העמותות.
3. חוסר פיקוח מספק של כלל המעורבים בהצבעה לאישור התקנון החדש במאי 2015, ובייחוד של ועדת ביקורת (אשר נציגיה נכחו בהצבעה), גרם להצבעה לא-תקפה בנוגע לאישור התקנון (ללא רוב מיוחד).
4. **חוסר מעורבות מספקת של ועדת תקנון הנוכחית בהליך אישור התקנון והובלתו. ועדת תקנון נפגשה השנה X פעמים, מתוכה עסקה בתקנון החדש Y פעמים.**
5. קושי רב בכינוס מועצת העמותה בהיקף הנדרש לרוב מיוחד.
6. חוסר הגדרה ברורה באשר לאחראויות השונות בהליך עדכון תקנון (ראו תת-כותרת "ממצאים בנושא חלוקת אחריות בהליך עדכון התקנון"), לרבות האחריות להובלת התהליך, התעסקות שוטפת, עריכה חוזרת ונשנית של התקנון החדש ועוד. אי-בהירות באשר למי נדרש לטפל באספקטים אלה עיכבו את התהליך.
7. **התייעצות עם היועץ המשפטי רק לאחר אישור נוסח במועצה.**

ממצאים בנושא חלוקת אחריות בהליך עדכון תקנון

1. כאמור, הליך עדכון תקנון כרוך בהתעסקות שוטפת בנושא, בין אם בהתקשרות מול רשם העמותות, עריכה חוזרת ונשנית של נוסח התקנון, ארגון הצבעות במועצת העמותה ועוד.
2. בניגוד לרוב הוועדות, לוועדת תקנון אין מדור מקביל באגודה אשר אחראי על הוצאה לפועל של יעדי הוועדה. אין גורם מקבל-משכורת בעמותה אשר באחריותו לעסוק בתקנון ו/או בהתקשרות עם רשם העמותות.
3. לא קיימת הגדרת אחריות בין האפשרויות השונות לטיפול בנושא – ועדת תקנון, יו"ר/ס. יו"ר האגודה, מזכ"ל המועצה, ועד מנהל, ועדת ביקורת.
4. בפועל, לפחות בשנה האחרונה, מירב האחריות לקידום התהליך נלקחה על ידי ס. יו"ר האגודה הנוכחי.
5. עבור רוב הפרויקטים או התהליכים המתרחשים באגודה, ישנו בעל תפקיד (לרוב רמ"ד) אשר עומד בראש הובלת הפרויקט, ונמצא בהתקשרות עם ס. יו"ר/יו"ר

- האגודה, המפקחים על פרויקטים רבים. הובלת הפרויקט בפועל על ידי ס. יו"ר האגודה, בייחוד ללא הגדרת אחריות ברורה המכתיבה זו, גרמה לניהול לקוי של הליך עדכון התקנון.
6. לא-ברור האם האחריות להובלת הליך זה צריכה לעמוד על ועדת תקנון, אשר מחד הינה הגוף היחיד ששיקר תפקידו הוא עיסוק בתקנון, ומאידך מעצם היותה ועדת חברי מועצה, אינה מורכבת מבעלי תפקיד מקבלי משכורת האמורים להוציא לפועל מדיניות, אלא תפקידם הכתבת מטרות ומדיניות.

השלכות

1. כיוון שטרם ניתן מעמד חוקתי לתקנון החדש של העמותה, לא ניתן לפעול על פיו אלא על ידי התקנון הישן אשר אושר בשנת 2011.
2. עדכון התנהלות העמותה פועלת כרגע במסגרת נהלים משלימים. במסגרתם אפשר להוסיף סעיפים להתנהלות העמותה אך לא לשנות או לסתור את הקיים בתקנון.
3. דוגמאות להשלכות שליליות להתנהלות העמותה בשל חוסר אישור התקנון חדש:
 - a. קושי בקבלת תרומות בשל מעמדה המשפטי של העמותה ללא התקנון החדש.
 - b. חוסר יכולת לשנות את משך תפקיד יו"ר האגודה לשנתיים במקום שנה.
 - c. חוסר יכולת לשנות את קיום הבחירות למועצה דרך רשת האינטרנט במקום קלפיות.
 - d. חוסר יכולת לשנות את נהלי בחירת חברי ועדת בחירות.

מסקנות והמלצות

1. עיכוב בעדכון התקנון, הנמשך מזה שנתיים, נגרם ברובו בשל התנהלות לקויה בניהול וביצוע הליך בעל אופי ביורוקרטי, ובשל התנהלות לקויה של רשם העמותות עצמו, ומיעוטו בשל מחלוקות מהותיות בנוגע לאופי התקנון (בין אם פנים-העמותה או בין העמותה ורשם העמותות).
2. הגדרת אחריות ברורה להובלת התהליך ולעיסוק באספקטים השונים במסגרתו הוא אחד הלקחים המרכזיים בנוגע לעדכון עתידי של התקנון ופרויקטים דומים.
3. הפיקוח על תקינות ההצבעות בהתכנסויות המועצה נדרש להיות מקצועי כדי שההצבעה הלא-תקנית של התקנון החדש והעיכוב שבעקבותיה לא יישנו.
4. **המלצת ועדת ביקורת בנושא הגדרת אחריות לעדכון התקנון....**
5. ההתנהלות הלקויה של העמותה בנושא עדכון התקנון הובילה לפגיעה בתפקוד ובהתנהלות של העמותה.